

— Budući da se Kanada temelji na principima koji priznaju nadmoć Boga i prava načela:

Garancija prava i sloboda

— 1. Garancija prava i sloboda, opisana u *Kanadskoj povelji prava i sloboda*, podložna je samo takvim razumnim granicama koje su propisane zakonom, onako kako se može vidljivo opravdati u slobodnom demokratskom društvu.

Osnovne slobode

— 2. Svaka osoba ima sljedeće osnovne slobode: (a) slobodu savjeti i vjeroispovijesti, (b) slobodu misli, uvedenja, mišljenja i izražavanja, uključujući slobodu štampe i drugih sredstava komuniciranja, (c) slobodu mirnog sakupljanja, i (d) slobodu druženja.

Demokratska prava

— 3. Svaki građanin Kanade ima pravo glasovati na izborima za članove Donjeg doma ili zakonodavne skupštine i da bude kvalificiran za članstvo u tome. 4. (1) Maksimalni mandat Donjeg doma i zakonodavne skupštine je pet godina od zakazanog datuma za vraćanje dokumenta kojim otpočinje izborna procedura na generalnoj skupštini svojih članova. (2) Tijekom perioda stvarnog ili naslućenog rata, invazije ili pobune, Parlament može produžiti rad Donjeg doma, a zakonodavna vlast može produžiti rad zakonodavne skupštine dulje od pet godina, ako se takvom produžetku ne suprotstavi više od jedne trećine glasova članova Donjeg doma ili zakonodavne skupštine. 5. Parlament i svakog zakonodavnog tijela održat će barem jednu sjednicu svakih dva naest mjeseci.

Prava kretanja

— 6. (1) Svaki građanin Kanade ima pravo ući, ostati i napustiti Kanadu. (2) Svaki građanin Kanade i svaka osoba s dozvolom za stalni boravak u Kanadi ima pravo: (a) preseleti se i nastaniti se u bilo kojoj provinciji; i (b) tražiti namještenje u bilo kojoj provinciji. (3) Prava koja su navedena u podparagrafu (2) podložna su (a) bilo kojim zakonima ili postupcima opće primjene koje su na snazi unutar provincije, osim onih koji diskriminiraju među osobama, privobitnu na osnovu provincije trenutnog ili višeg boravka; i (b) bilo kojim zakonima koji uvjetavaju razumne zahtjeve za mjesto prebivanja za primanje javnih socijalnih usluga. (4) Podparagrafi (2) i (3) ne spriječavaju bilo koji zakon, program ili aktivnost čiji je cilj da se unutar te provincije poboljšaju uvjeti pojedinaca koji su u socijalnom ili ekonomskom nepovoljnou položaju ako je stopa namještenja u toj provinciji niža od stope namještenja u Kanadi.

Zakonska prava

— 7. Svatko ima pravo na život, slobodu i sigurnost, kao i pravo da ne bude lišen toga, osim sukladno principima osnovnog pravosuđa. 8. Svatko ima pravo biti siguran od neopravданog pretresa ili zaplijene. 9. Svatko ima pravo da ne bude protivljivo zadržavan ili zatravan. 10. Pri uhićenju ili zadržavanju, svatko ima pravo (a) biti brzo obaviješten o tom razlozima; (b) da se bez odlaganja savjetuje i da ostigra usluge odvjetnika i da bude obaviješten o tom pravu; i (c) da se punovažnost zadržavanja odluci putem *habeas corpus* i da bude pušten na slobodu ako zadržavanje nije zakonito. 11. Bilo koje osobe optužene za prijestup imaju pravo (a) biti obaviješteno o specifičnostima prijestupa bez neopravdanog odlaganja; (b) da im se sudi u razumnom vremenu; (c) da ne budu pristojne da bude svjedok u postupku protiv te osobe u vezi s prijestupom; (d) da se smatraju nevinima sve dok se ne dokaže da su krive sukladno zakonu i da imaju nepristrastno i javno sudjenje pred neovisnim i nepristrastnim tribunalom; (e) da im se ne odbije razumna kaucija bez pravednog osnova; (f) da imaju preimoustvo sudjenja uz porotu kada je maksimalna kazna za prijestup pet godina zatvora ili strožija kazna, osim u slučajevima prijestupa koji spadaju pod vojni zakon koji se sudi pred vojnim sudom; (g) da se ne proglaši krimiv zbog bilo koje radnje ili propusta, osim kada je ono sačinjavalo prijestup pod kanadskim zakonom ili međunarodnim zakonom ili je bilo krvivo dijelo sukladno općim principima zakona koji priznaju zajednice država; (h) da im se po drugi put ne sudi za isti prekršaj ako se na kraju oslobodeni optužbe, a ako se na kraju oglase krimiv i kazne za prekršaj, da im po drugi put ne sudi za to; i (i) da ako su proglašeni krimivi za prekršaj i ako je kazna za prekršaj različita između perioda od kada je prekršaj izvršen i vremena izvršanja kazne, da ona ide u korist manje kazne. 12. Svatko ima pravo da ne bude podvrgnut bilo kakvom okrutnom ili neobičnom postupku ili kazni. 13. Svjedok koji svjedoči u bilo kom postupku ima pravo da bilo koji inkriminirajući dokazi

Kanadska povelja prava i sloboda

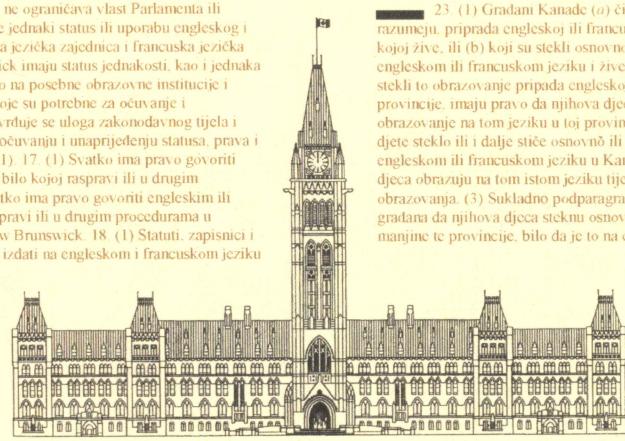
ne budu korišteni protiv tog svjedoka u bilo kom drugom sudsakom postupku, osim u sudsakom postupku za lažno svjedočenje ili za davanje kontradiktornih dokaza. 14. Stranka ili svjedok u bilo kom sudsakom postupku koji ne razumije ili ne govori jezikom na komice se održava sudsak postupak ili ko je gluhi ima pravo na pomoć prevoditelja.

Prava na jednakost

— 15. (1) Svaka osoba je jednaka pred zakonom i ima pravo na jednaku odbranu i jednaku konst pred zakonom bez diskriminiranja i, osobito bez diskriminiranja zasnovanom na rasnom, nacionalnom ili etničkom podrijetlu, boji, vjeroispovijesti, spolu, godištu ili mentalnom ili fizičkom invaliditetu. (2) Podparagraf (1) ne spriječava bilo koji zakon, program ili aktivnost čiji je cilj da se unutar te provincije poboljšaju uvjeti pojedinaca koji su u nepovoljnou položaju zbog rase, nacionalnog ili etničkog podrijetla, boje, vjeroispovijesti, spola, godišta ili mentalnog ili fizičkog invaliditetu.

Oficijelni jezici u Kanadi

— 16. (1) Engleski i francuski su oficijelni jezici u Kanadi i imaju jednak status i jednak prava i privilegije pri uporabi u svim institucijama Parlamenta i vlade Kanade. (2) Engleski i francuski su oficijelni jezici u provinciji New Brunswick i imaju jednak status i jednak prava i privilegije pri uporabi u svim institucijama zakonodavnog tijela i vlade provincije New Brunswick. (3) Ništa u ovoj Povelji ne ograničava vlast Parlamenta ili zakonodavnog tijela da unaprijedi jednak status ili uporabu engleskog i francuskog jezika. 16. (1) Engleska jezička zajednica i francuska jezička zajednica u provinciji New Brunswick imaju status jednakosti, kao i jednak prava i privilegije, uključujući pravo na posebne obrazovne institucije i takve posebne kulturne institucije koje su potrebne za očuvanje i unaprijeđenje tih zajednica. (2) Potvrđuje se uloga zakonodavnog tijela i vlade provincije New Brunswick u očuvanju i unaprijeđenju statusa, prava i privilegija opisani u podparagrafu (1). 17. (1) Svatko ima pravo govoriti engleskim ili francuskim jezikom u bilo kojoj raspravi ili u drugim procedurama u Parlamentu. (2) Svatko ima pravo govoriti engleskim ili francuskim jezikom u bilo kojoj raspravi ili u drugim procedurama u zakonodavnom tijelu provincije New Brunswick. 18. (1) Statuti, zapisnici i dnevnički Parlamenta bit će tiskani i izdati na engleskom i francuskom jeziku i obe jezičke verzije i bit će podjednako autoritativni. (2) Statuti, zapisnici i dnevnički zakonodavni tijeli provincije New Brunswick bit će tiskani i izdati na engleskom i francuskom jeziku i obe jezičke verzije.

podjednako autoritativni. 19. (1) Bilo koja osoba može govoriti engleskim ili francuskim jezikom u bilo kom zastupanju ili u procesu koji proizlazi iz bilo kojeg suda koji je osnovao Parlament. (2) Bilo koja osoba može govoriti engleskim ili francuskim jezikom u bilo kom zastupanju ili u procesu koji proizlazi iz bilo kojeg suda koji je osnovao provinciju New Brunswick. 20. (1) Bilo koji član društva u Kanadi ima pravo komunicirati na engleskom ili francuskom jeziku, primati raspložive usluge od bilo kog vrhovnog ili centralnog ureda institucije koja pripada Parlamentu ili vladi Kanade, i ima ista prava kada se odnosi na bilo koji drugi ured takove institucije gdje (a) postoje znatna potreba za komuniciranjem i usluge koje proističu iz tog ureda na tom jeziku; ili (b) Bogi prirode tog ureda, razumno je da komuniciranje i usluge iz tog ureda budu dostupni i na engleskom i na francuskom jeziku. (2) Bilo koji član društva provincije New Brunswick ima pravo komunicirati na engleskom ili francuskom jeziku, kao i primati raspložive usluge od bilo kog ureda koji pripada instituciji zakonodavnog tijela ili provincijske vladi. 21. Ništa u ovom paragafu od 16 do 20 ukida ili omalovažava bilo koja prava, privilegije ili obvezne koje se tiču engleskog ili francuskog jezika, ili bilo koja od ta dva jezika, koje postoji ili je nastavljeno na osnovu bilo koje druge odredbe Ustava Kanade. 22. Ništa u paragrafima od 16 do 20 ukida ili omalovažava bilo kojeg zakonskog ili običajnog prava koje je steceno ili uživano prije ili posle stupanja na snagu ove Povelje što se tiče bilo kog jezika koji nije engleski ili francuski.

Pravo na obrazovanje na jeziku manjina

— 23. (1) Gradani Kanade (a) čiji je prvi, naučeni jezik koji i dalje razumeju, pripada engleskoj ili francuskoj jezičkoj manjini u provinciji u kojoj žive, ili (b) koji su stekli osnovno školsko obrazovanje u Kanadi na engleskom ili francuskom jeziku i žive u provinciji gdje jezik na komice su stekli to obrazovanje pripada engleskoj ili francuskoj jezičkoj manjini te provincije, imaju pravo da njihova djeca steknu osnovno i srednje obrazovanje na tom jeziku u toj provinciji. (2) Gradani Kanade čije je jedno djete steklo i i dalje stieće osnovno ili srednje školsko obrazovanje na engleskom ili francuskom jeziku u Kanadi, imaju pravo da se sva njihova djeca obrazuju na tom istom jeziku tijekom osnovnog ili srednjeg obrazovanja. (3) Sukladno podparagrafima (1) i (2), pravo kanadskih gradana da njihova djeca steknu osnovno i srednje obrazovanje na jeziku manjine te provincije, bilo da je to na engleskom ili francuskom jeziku (a) primjenjuje se gdje god u provinciji broj djece gradana koji ispunjavaju uvjete za to pravo, jeste toliki da opravljaju izdvajanje iz javnih fondova za nastavu na jezicima manjine, i (b) da uključuje, tanto gdje broj djece je toliki da opravljaju izdvajanje iz javnih fondova da bi oni primili nastavu na jeziku manjine.

Primjenjivanje

— 24. (1) Ovom Poveljom se garantira da bilo koj čija su prava prekršena ili odbijena, ima pravo podnijeti molbu nadležnom sudu, da bi dobio takav pravni lek za koji sud razmotri da je pogodan i pravičan pod okolnostima. (2) Sukladno podparagrafu (1), tamo gdje sud zaključi da dokazi koji su dobiveni na takav način da krše ili odbiju bilo koja prava ili slobode zagarantirane ovom Poveljom, da će ti dokazi biti isključeni ako se odluci da prijem tih dokaza u sudsak postupak bi dovelo sprovođenje pravosuđa na zao glas.

Opće

— 25. Garancija određenih prava i sloboda u ovoj Povelji, ne može da se tumači tako da ukida ili omalovažava bilo koje starosjedelačke, sporazumsne i druge slobode koje se odnose na starosjedelačke narode Kanade, uključujući (a) bilo koja prava ili slobode koje su bile priznate Kraljevskom Proklamacijom 7. listopada 1763 godine; i (b) bilo koja prava ili slobode koje su trenutačno na snazi zbog ugovora zemljinskih zahtjeva ili se mogu stići. 26. Garantiranje određenih prava i sloboda u ovoj Povelji neće se protumačiti kao odbijanje postojanja bilo kojih drugih prava i sloboda koje postoje u Kanadi. 27. Ova Povelja će se tumačiti na način koji je dosljedan očuvanje i povećanje multikulturalnog nasledja Kanada. 28. Unatoč svemu u ovoj Povelji, prava i slobode koje se u njoj spominju, podjednako su garantirana i muškarcima i ženama. 29. Ništa u ovoj Povelji ne može da ukinje ili da omalovaži bilo koja druga prava ili privilegije koje su ili garantirani ili su u okviru Ustava Kanade vezano za vjerske, posebne ili konfesionalne škole. 30. Kada se u ovoj Povelji upućuje na provinciju ili na zakonodavnu skupštinu ili na zakonodavno tijelo provincije, smatraće se da se podjednako upućuje i na Yukon Territory i na Northwest Territories, ili na odgovarajuću zakonodavnu vlast, ovisno od slučaja. 31. U ovoj Povelji se nitićem ne prodružava zakonodavna moć bilo kog tijela ili vlasti.

Primjena Povelje

— 32. (1) Ova Povelja se primjenjuje (a) na Parlament i na ladinu Kanade u svim pitanjima unutar ovlaštenja Parlamenta, uključujući sva pitanja vezana za Yukon Territory i na Northwest Territories; i (b) na zakonodavno tijelo i vlade svake provincije vezane za sva pitanja unutar ovlaštenja zakonodavnog tijela svake provincije. (2) Unatoč podparagrafu (1), paragraf 15 neće važiti tri godine pošto ovaj paragraf stupa na snagu. 33. (1) Parlament ili zakonodavno tijelo provincije može isključivo da proglaši u Zakoni Parlamenta ili zakonodavnog tijela, ovisno o slučaju, da Zakon ili odredba će raditi umatoč odredbi koja je uključena u paragrafu 2 ili u paragrafinama od 7 do 15 ove Povelje. (2) Zakon ili odredba Zakona u pogledu deklaracije koja je data u ovom paragrafu stupa na snagu i imat će izvršenje osim za odredbu ove Povelje koja se spominje u deklaraciji. (3) Deklaracija data pod podparagrafom (1) će prestati da važi pet godina pošto stupa na snagu, ili ranije datum, što se može specificirati u deklaraciji. (4) Parlament ili zakonodavno tijelo provincije može ponovo donijeti deklaraciju koja se doneće sukladno podparagrafu (1). (5) Podparagraf (3) se primjenjuje vezano za ponovno donošenje deklaracije, datum pod podparagrafom (4).

Citat

— 34. Ovaj dio može se citirati kao *Kanadska povelja prava i sloboda*.
"Sada mi trebamo uspostaviti osnovne principe, osnovne vrijednosti i ubjedjenja koja nas spajaju skupa kao Kanadane, tako da mimo naših regionalnih vrijednosti, postoji pak naš život i sistem vrijednosti koji nas čine ponosnim države koja nam je dala toliku slobodu i toliku nemjerljivu radost."

P.E. Trudeau 1981